

ugyanakkor végig kerülnek a túldíszítettséget, egyszerű nyelvezetük megmen-
ti a lírai én kiáltásait a pátoszba fulladástól. Borsodi L. László túlnyomó-
részt zsoltárparafrázisokat tartalmazó kötete nem szeretné kölcsönkérni a
zsoltáros hangját, hanem inkább egy közös ének kísérlete a cél, felfedezni,
hogymi köti még mindig oly szorosan össze az embert a több mint kétezer
éve szóló zsoltárokkal. A *Pusztulásig* vers utolsó kérésére válasz ez a kötet:
„adj napra napot, majd csendes ősz, / adj betűt, szót – formát a pusztu-
lásnak!” Egy rejtett bizakodás: keresni, vágyani s alkotni kell, még tart a
kölcsönbe kapott idő. Párbeszédben maradni még akkor is, ha párhuzamos
univerzumokban vetünk ágyat.

Tankó Andrea

„MINT A KÉT SZITA KÖZT HOZOTT GALAMB”

LÁNG ORSOLYA: *HÁZ, DÉLUTÁN*. PRAE KIADÓ – LECTOR KIADÓ,
BUDAPEST – MAROSVÁSÁRHELY, 2024.

Ház, délután. Nap, lemenőben. Lélek, átfésülőben, megmerítkezőben. Te-
rek és találkozások a kinttel és az odabenttel, kint és valahol mélyen, oda-
bent. Láng Orsolya ötödik könyve, a *Ház, délután* című verseskötet 2024-
ben jelent meg a Lector Kiadó és a Prae Kiadó közös gondozásában. Apró
kötet, könyvtárgyként is esztétikus, lélekhez közeli. Borítójához, ahogy
előző kötetei esetében is, a szerző saját fényképét használta fel. Személyes.

A megjelenését követően a budapesti Kis Présházban megtartott kötet-
bemutatón többek között erről a művészi „többkezűségről”, a fényképezés,
rajzolás és írás kínálta létmódokról, a Láng Orsolya által működtetett írás-
rituálékról és világlátásról is szó esett, amelyekre a következőkben érintő-
legesen reflektálok is.

Láng Orsolya terekről ír, terekben mozog, lelki és fizikai terekben, köz-
ben pedig végtelenül játékosan és alázatosan, egyfajta lebegő könnyedséggel

közelít és távolodik azokhoz és azoktól, amikhez fűzi valami. Versei ebben a hömpölygésben és a proximitás váltakoztatásában szólnak a személyes különböző dimenzióiról. A szövegek tere megnyílik az intimitásnak, olvasóként egyszerre kerülhetünk beljebb a megragadott téma vagy nyelvhasználat ismerőssége, közelsége révén, ugyanakkor megmaradhatunk külső szemlélőnek is: „Ébredés előtt tekintetet váltottam / egy macskakölyökkel, (...) A jelenetet egy szemhéj választotta el a szobámtól.” (*Januári reggel*, 28.) Pozícióink viszont olykor egymásba mosódnak. Az a pulzáló dinamika, az a mintha patikamérlegen kimért, arányokat pontosan ismerve adagolt életmozaik-villantás, amely áthatja a szövegeket, illeszkedik ahhoz a „svunggal íráshoz”, amely a szerzőnek sajátja. Kérdésfeltevései, kijelentései, töredezett és stilizált, bölcs mondatai mintha pont akkor, pont úgy és pont ott szólnának, ahol lehet, ahol lenniük érdemes. Láng Orsolya számára az írás nem más, mint „könnyed csuklómozdulatokkal valami életmentőt vagy balesetet elkerülő manővert végrehajtani”, ez a könnyed, felelősségteljes életmentés pedig mindvégig kiérződik szövegvilágából.

A *Ház, délután* meghívó a belső világok tereibe, megnyitja azokat, közben pedig nem prioritizál. A létezők és a létezőket körülvevő, keretező testek, legyen az villamos, ablaküveg, megölt macska, kulcs, ágyak vagy szerelmes elmenőben, mind ugyanolyan értékesek a megfigyelésre, meghallgatásra és megírásra. Ez a fajta, jó értelemben vett egyensúlyozás és a világhoz való természetes odafordulás kezdetben összezavaró lehet, mert bár a különböző vershelyszínek megnevezettek, a jelöletlen én, az ő és a te gyakran a belevesztődés érzését keltheti az olvasóban, másfelől viszont nyugalmat és egyensúlyt áraszt. „Ami arra való, abból előbb-utóbb ügyis / irodalom lesz. Ne hidd, hogy a motívumgyűjtő / könyörtelen éberségével élek.” (67.) – olvashatjuk a tézisszerű mondatot *A magatartásfelügyelő jelentése* című versben, miközben végigpereg bennünk a (kötetbeli) világ mintegy válaszul, mi minden is való arra, hogy irodalommá váljék. Az *Apró balladák képei* termékeny és beszédes táptalaja ennek a költői-emberi beállítódásnak: apró ballada íródik egy vélhetően óvodai jelenetből, egy kislány vágyaiból, szeretők megéléseiből, titkokból és gyászból, szerelembe bújtatott bánatból, és még sok minden másról.

* Ld. pl. az említett kötetbemutató Facebookon elérhető felvételét, ahol Varga L. Péter beszélgetett a szerzővel 2024. április 9-én, https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&cv=419897717398483

** Ld. uo.

Nem tudom, van-e szigorúan vett szervezőelve a kötetnek, ahogy azt sem, kellene-e neki bármi más azonkívül, amivel dolgozik. S bár a felértékeléstől és prioritizálástól a fentebb taglalt módon mintha elhatárolódna, az anyag, amivel dolgozik, egyszerre nagyon személyes és univerzális, javarészt a szerelem (és annak különböző jelentései, lehetőségei), az otthon és a nyelv, a kimondhatóság és a látás megkérdőjelezése, dekonstrukciója kerekedik ki főbb témaként. Hány jelentése lehet az otthonnak? Kivetkőzhető-e az idegenség, amely annyira részünké vált, mint a mutatóujj belsején az anyajegy? „Ritkán utazik, mintha / lehetséges útiterveit lefedné, hogy / eleve idegenben él – onnan nézvést / külföldre távozik akkor is, amikor hazamegy. / Egy kisebbségi mindig kisebbségi marad, / de az ismerős diszkomfortérzettel az otthona nem körülírható, / kapcsolataira nem terjed át.” (*Oda-vissza*, 38.)

A nyelv és a nyelvhez való viszony problematikus, mint a kommunikáció egyik fő eszköze, egyszerre hídja és gátja a kapcsolatoknak, nyelv által sérülünk és nyelv által gyógyulunk, mondhatnánk, és nyomokban talán igazságot is tartalmaz: „jó lenne megütni egy hangot / úgy, hogy ne fájjon, / fontosabb a pontos kifejezés, / mint az, hogy ne bántsalak? / salak, salak, salak.” (*bántás*, 29.) Igazságot, mint azt, hogy mennyire esetlegesek a nyelvek közti átjárás és a nyelveken túli megismerés lehetőségei. Az idegenség nyelvi tapasztalatként is körvonalazódik a versvilágban, olyan nyelvi tapasztalatként, amely a kimondhatóban és a másik emberhez való kapcsolódás-próbálkozásokban egyaránt megjelenik, vonzó- és taszítóerőként hat. Az emberközi kapcsolatok zavarba ejtő hangzásvilága felszabadul, bár kissé esetlen marad a német megfelelőjében. Az idegen nyelv könnyíti ugyan a kimondhatóságot, jelentésvilága mégis kifejtésre vár: „idegen nyelven az ember / magát is komolyabban veheti komolyan. (...) Azt hiszem, ez az elfáradt szív agyszüleménye volt, / a létezővel való küszködésben a képzeletnél / talált menedéket. Vágyból teremtett, / és gondolatból formált.” (*Zwischenmenschlichen Beziehungen*, 37.) Ugyanez a kettősség (vagy sokféleség) tematizálódik a kötetzáró rövidprózában is: „Keveset beszélünk, mert a közös nyelv langyos és íztelen.”, majd később: „Talán azért, mert az anyanyelvemnek én vagyok a gyereke, az idegen nyelvem pedig gyerekcipőben jár. Függetlenségem kulcsa az idegen nyelv, amellyel kiléptem otthonról.” (*Már három napja*, 89.); végül pedig a felismerés, amely a szavakon és nyelveken túli megismerésre, kapcsolódási lehetőségre mutat rá: „Talán a hallgatás áll legközelebb ahhoz, amit mondanék.” (*Már három napja*, 89.)

Láng Orsolya költői hangja gyakran fordítja át a személyest tárgyilagos-
sá, objektívvé, mintegy ezzel is artikulálhatóbbá téve mindazt, amit bárme-

lyikünk láthat, aminek észrevételéhez viszont valami többre van szükség – közmerészkedésre, rákérdésre, tiszteletteljes megvizsgálásra? Talán. Erről a valóban látásról, az erre tett kísérletekről és beismert, racionalizált illúziókról is szól többek között a *Távcső* című vers: „Részleteiben vizsgálgatni valamit, / önmagában félrevezető. (...) De miért választanánk magunknak hamis / perspektívát? Miért hazudnánk magunkat / közel, ha egyszer nem vagyunk / látótávolságon belül?” (42.) Ez a fajta realitásalapú kérdésfelvetés, a megismerés, a birtoklás és az abszolútumok elbizonytalanítása mintegy kart ölt a kötetben fellelhető számtalan éndefiníciós kísérlettel, amelyek hol a versbeszélő saját magához való kapcsolódásában, hol pedig egy rajta kívüli másikkal – legyen az szerelmese vagy költő-író elődök – való egységben és töredezettségben ragadhatók meg: „Fájdalomból vagyunk és örömből vagyunk, / mi, fájdalomkózzók, örömkózzók. / Holott telítődöttek, / holott telhetetlenek.” (*Apró képek balladája*, 11.), és „minél jobban értelek téged / annál jobban értem magam / minél kevésbé értelek téged / annál kevésbé értem magam.” (*bántások*, 31.), és „Beteljesítjük sorsunkat, amelynek most még csak / gyanútlan hordozói vagyunk.” (*Egy kirakatban lakunk*, 51.)

A kötet érzelmi és tematikus tágasságába bekúszik és valamelyest mindvégig megmarad egy mintha-betöltetlen üresség, amely leginkább mezítlábas léleksétákon nő nagyra, egészen nagyra, fogadva mindazokat, akik odatévednek belső tereikbe a nap bármely szakában: „Mert folyamatként él minden, / az előtte- és utána-nem-levés közé ékelődve. / Közünk hozzá csak a haladásban, / a távolodással együtt lehet.” (*Távcső*, 43.)